

17.4. Historia ekzemplo de helplingva projekto: Novosloviensky

La „novslava lingvo” estis kreaĵo de ĉeĥa komputilisto Vojtěch Merunka, evoluigata inter 2008 kaj 2017. Ĝi estas karakterizata kiel tipe zona lingvo, t.e. konstruita specife por la bezonoj de parolantoj de la slava lingva zono kun la premiso, ke ĉiuj slavoj facile komprenos ĝin sen antaŭa lernado (oni ofte komparas tiun fenomenon kun Interlingua/IALA, same komprenebla por uzantoj de Romanaj lingvoj). Ĝiaj fontoj estis: slavona korpuso, interslava vortprovizo ekestanta kunlabore en la interreta interslava projekto kaj la projekto „Falsaj amikoj en slavaj lingvoj”.

Konstruprinipoj (Merunka & Heršak & Molhanec, 2016):

1. La novslava estas ekvilibrita inter okcidentaj, sudaj kaj orientaj slavaj lingvoj. Tial ĝi povas iam ŝajni surprize simila al la „malnova serba” por serbaj parolantoj, al la „malnova ĉeĥa” por ĉeĥaj parolantoj, al la „malnova slovena” por slovenaj parolantoj kaj tiel plu.
2. La novslava respektas fonetikajn ŝanĝojn, kiuj okazis en la evoluo de la plej multaj modernaj slavaj lingvoj. Tio estas ekz. perdo de nazalaj vokaloj (konservitaj hodiaŭ nur en la pola lingvo).
3. La novslava anstataŭigas la reduktitajn vokalojn ъ kaj ѣ de slavono per normaj aŭ perdaĵ vokaloj *e* kaj *o*.
4. La novslava uzas duonvokalojn (tio estas silaboformaj konsonantoj) „l” kaj „r” tiel, kiel ili konatas en la sanskrita, en slavono kaj en kelkaj modernaj slavaj lingvoj (bulgara, serba, kroata, slovena, ĉeĥa, slovaka kaj soraba).
5. La novslava limigis kaj reguligis sistemon de deklinaciaj kaj konjugaciaj paradigmoj. Ekzemple, ekzistas tri substantivaj genroj kaj sep kazoj, ĉiu kun du modeloj (malmola kaj mola), plus kelkaj esceptaj modeloj kaj reguloj de palataligo pro belsonaj kialoj. Sume, la ĝenerala nivelo de malreguleco kaj komplekseco de la novslava estas signife malpli granda ol tiu de la normaj slavaj naciaj lingvoj.
6. Pronoma kaj adjektiva deklinacioj estas unuigitaj en la samaj du reduktitaj deklinaciaj modeloj: malmola kaj mola.
7. La novslava unuigas kaj reduktas la koncepton de verba konjugacio al nur du regulaj modeloj. Ĉiuj verboj, escepte de tri malregulaj: *byti* (esti), *iti* (iri), kaj *jasti* (manĝi), apartenas aŭ al malmola aŭ al mola modelo.
8. Ekzistas simetrio en aktiva-pasiva voĉo inter la verboj *byti* (esti) kaj *iměti* (havi). Tiuj du verboj kreas du voĉajn formojn de la sama ontologia koncepto.
9. Ekzistas ses simetriaj verbaj tensoj en tri temponiveloj: du pasintaj, du prezencaj kaj du futuraj verbaj tensoj.
10. Ekzistas kaj adjektivaj kaj adverbaj verbaj participoj de kvar tipoj: aktiva prezenca, pasiva prezenca, aktiva pasinta kaj pasiva pasinta.
11. La novslava povas esti skribata en pluraj alfabetoj kaj ortografioj: la latina kun diakritoj (ekz. *člověk* = homo), la latina sen diakritoj (ekz. *czlowiek*), la cirila bazita sur slavono (ekz. *чловѣк*) kaj simpligita cirila (ekz. *чловек*). Kompreneble, la prononco estas la sama en ĉiuj ortografioj.